



Sectie  
Jeugd-  
en  
Jongeren-  
bibliotheek-  
werk

# Richtlijnen voor Jeugd- bibliotheekwerk

\* Jeugdbibliotheekwerk – belangrijker dan ooit voor  
kinderen en families over de hele wereld \*

# Voorwoord

**D**e wereldgemeenschap en de eisen van de informatiemaatschappij zorgen voor herstructurering van het bibliotheekvak en het gebruik van technologieën ter erkenning en bevordering van de economische, culturele en communicatierevolutie in de wereld van vandaag.

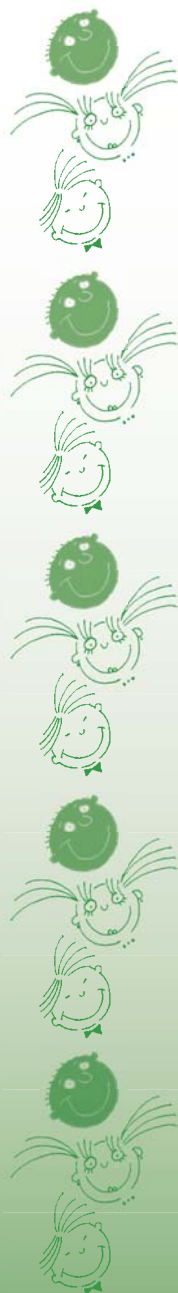
De Richtlijnen in de vorm van een schets werden geschreven door de leden van het bestuur van de IFLA Sectie Jeugd- en Jongerenbibliotheekwerk, als een instrument om verder toe te passen door bibliotheken ongeacht omvang en economische situatie.

Deze Richtlijnen vormen een aanvulling op de IFLA publicaties: *Het IFLA/UNESCO Manifest over de Openbare Bibliotheek; De dienstverlening van de openbare bibliotheek: Richtlijnen voor ontwikkeling; en de Richtlijnen voor Bibliotheekwerk voor Jongeren.*



# Inleiding

**J**eugdbibliotheekwerk is wereldwijd nog nooit zo belangrijk geweest voor kinderen en families als vandaag de dag. Toegang tot de kennis en de multiculturele rijkdommen in de wereld, levenslang leren en informatievaardigheden zijn de prioriteiten in onze samenleving geworden. Een kwaliteitsbibliotheek voor kinderen voorziet hen van vaardigheden voor levenslang leren en omgaan met informatie, en stelt hen in staat deel te nemen en bij te dragen aan de gemeenschap. De bibliotheek moet steeds antwoorden op de toegenomen veranderingen in de samenleving en tegemoet komen aan de behoeften aan informatie, cultuur en ontspanning van alle kinderen. Elk kind dient vertrouwd te zijn en gemakkelijk te kunnen omgaan met de plaatselijke bibliotheek en de vaardigheden te bezitten om de weg te vinden in bibliotheken in het algemeen.



# Doel

**D**e bedoeling van deze Richtlijnen is om de openbare bibliotheken in verschillende landen in de hele wereld te helpen hooggekwalificeerde dienstverlening aan kinderen te ontwikkelen.

# Doelgroep

**D**eze Richtlijnen zijn bedoeld voor bibliothecarissen in de praktijk, bibliotheekbesturen, ambtenaren en politici, studenten en docenten in bibliotheek- en informatiewetenschap en programma's voor deskundigheidsbevordering.

# 1

## Missie

**O**penbare bibliotheken bieden met een groot scala aan materialen en activiteiten aan kinderen de mogelijkheid om het plezier in lezen te ontdekken en enthousiast op zoek te gaan naar kennis en producten van de verbeelding. Aan kinderen en ouders moet geleerd worden hoe optimaal gebruik te maken van de openbare bibliotheek en hoe zij bedreven kunnen worden in het gebruik van gedrukte en elektronische media.

Openbare bibliotheken hebben een speciale verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van het leren lezen en voor de bevordering van het lezen en mediagebruik door kinderen.

De openbare bibliotheek moet voor kinderen voorleessessies en andere, voor het jeugdbibliotheekwerk relevante activiteiten organiseren. Kinderen dienen



aangemoedigd te worden om al vanaf hun prille jeugd gebruik te maken van de openbare bibliotheek aangezien zij dan waarschijnlijk ook later bibliotheekgebruiker zullen blijven. In landen waar meerdere talen gesproken worden dienen boeken en audiovisuele materialen in de moedertaal van de kinderen beschikbaar te zijn.

*De dienstverlening van de openbare bibliotheek –  
IFLA/UNESCO Richtlijnen voor ontwikkeling, 2001*



# 2

## Dienstverlening aan kinderen

**H**et Verdrag van de Verenigde Naties, Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989) benadrukt het recht van elk kind op de ontwikkeling van zijn of haar volledige ontplooiing, het recht op vrije en open toegang tot informatie, materialen en programma's, onder gelijke omstandigheden voor iedereen, ongeacht

- leeftijd
- ras
- geslacht
- religieuze, nationale en culturele achtergrond
- taal
- sociale status of
- persoonlijke vaardigheden en aanleg.

Opgroeien is een activiteit die in een lokale gemeenschap plaatsvindt, maar beïnvloed wordt door wereldwijde ontwikkelingen.

## Doelgroepen

**D**e jeugdbibliotheek staat open voor de volgende doelgroepen, individueel of in groepen:

o.a.

- baby's en peuters
- kleuters, voorschoolse groepen
- schoolkinderen tot 13 jaar
- groepen met speciale behoeften
- ouders en andere familieleden
- verzorgers
- andere volwassenen die werken met kinderen, boeken en andere media.



# Doelstellingen



- Bijdragen aan het recht van ieder kind op:
  - informatie
  - functionele, visuele, digitale en mediavaardigheden
  - culturele ontwikkeling
  - levenslang leren
  - creatieve vrijetijdsprogramma's.
- Kinderen voorzien van open toegang tot alle bronnen en media;
- Voorzien in verschillende activiteiten voor kinderen, ouders en verzorgers;
- Mogelijk maken van inburgeren van gezinnen in de gemeenschap;
- Kinderen zelfstandig maken en pleiten voor hun vrijheid en veiligheid;
- Kinderen aanmoedigen mensen te worden vol vertrouwen en vaardigheden;
- Streven naar een vreedzame wereld.

# Financiering

**K**inderen zijn een waardevolle 'investering'.

Jeugdbibliotheken hebben een budget nodig voor het beheer en verbeteren van de kwaliteit van materialen en dienstverlening die aan het publiek aangeboden worden.

Standaard budgetten kunnen worden aangevuld door externe financieringsbronnen zoals:

- overheidssubsidies (voor speciale programma's en nieuwe initiatieven);
- culturele organisaties (voor muziek, dans, toneel, kunst, historische en etnische presentaties);
- uitgevers (voor bezoeken van auteurs of illustratoren en voor weggevertjes);
- sponsors (lokale bedrijven en vrijwilligers organisaties om specifieke activiteiten te ondersteunen);
- niet-gouvernementele organisaties;
- passende fondsen.

# Materialen

**J**eugdbibliotheken dienen te beschikken over een variëteit aan materialen, geschikt voor de verschillende ontwikkelingsfasen van kinderen. Het gaat om materialen in alle vormen, inclusief gedrukte materialen (boeken, tijdschriften, stripboeken, brochures), audiovisuele media (Cd's, DVD's, cassettes), speelgoed, spelmateriaal, computers, software en digitale verbindingen.



## Selectiecriteria



**V**oor de collectievorming en ontwikkeling van de dienstverlening dienen bibliothecarissen materialen te selecteren die voldoen aan de volgende criteria:

- hoge kwaliteit;
- geschikt voor de betreffende leeftijd;
- actueel en feitelijk juist;
- pluriform, een verscheidenheid aan waarden en opvattingen weergeven;
- een weerspiegeling van de cultuur in de lokale gemeenschap;
- een introductie in de wereldwijde gemeenschap.



# Inrichting

**K**inderen van alle leeftijden moeten de bibliotheek een open, uitnodigende, aantrekkelijke, uitdagende en niet-bedreigende plaats vinden om te bezoeken.

Idealiter heeft het jeugdbibliotheekwerk een eigen bibliotheekruimte nodig die gemakkelijk te herkennen is (bijvoorbeeld door speciale inrichting, meubilair, aankleding en kleurgebruik) en apart van andere delen van de bibliotheek.

Bibliotheken bieden een openbare ruimte waar kinderen elkaar kunnen ontmoeten of anderen kunnen ontmoeten in cyber-space.

# Dienstverlening

**D**e dienstverlening aan kinderen moet even belangrijk beschouwd worden als die aan volwassenen. Jeugdbibliotheekwerk moet gelijkwaardig worden behandeld.

Jeugdbibliotheken moeten tegemoet komen aan de behoeften van kinderen in de plaatselijke gemeenschap aan informatie, cultuur en ontspanning door:

- uitlenen van een verscheidenheid aan materialen;
- aanbieden van informatie en inlichtingendiensten;
- aanbieden van media-educatie om de bibliotheek te gebruiken en om te gaan met informatie;
- uitvoeren van stimuleringsactiviteiten (leesbevordering);
- aanbieden van creatieve en vertelprogramma's;
- aanbieden van educatieve programma's voor ouders en verzorgers;
- optreden als vraagbaak en aanbieden van scholing voor verzorgers en leraren van kleuteronderwijs, basisonderwijs en bibliothecarissen;
- samenwerken met en ondersteunen van organisaties en instellingen in de gemeenschap.



# Netwerken

**E**en netwerk met andere organisaties en instellingen in de lokale gemeenschap is handig.

- Onderzoek doen naar de informatieve en culturele behoeften van de gemeenschap en daaraan tegemoet proberen te komen met de bronnen van de bibliotheek zorgt ervoor dat lokale instellingen geen concurrentie maar samenwerking aangaan ten voordele van de kinderen.
- Scholen zijn belangrijke partners. De schoolbibliotheek zorgt voor ondersteuning van het educatieve proces terwijl de jeugdbibliotheek zich richt op zelfontwikkeling en vrijetijdslezen.
- Gezondheidscentra, kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en andere zorginstellingen vormen instellingen die noodzakelijke en welkome partners zijn, vooral voor leesbevorderingsactiviteiten voor kinderen, ouders en andere beroepsgroepen.

# Publiciteit

**E**en positief, algemeen bekend imago van jeugdbibliotheken is heel belangrijk omdat de concurrentie rond de tijd en aandacht van het kind toeneemt.

Lezen en geletterdheid zijn noodzakelijke vaardigheden om te communiceren en deze waarden moeten steeds ter bevestiging onder de aandacht gebracht worden.

# Personeel

**J**eugdbibliotheken die effectief en professioneel geleid worden vragen om getrainde en toegewijde jeugdbibliothecarissen.

De gewenste vaardigheden omvatten:

- enthousiasme;
- sterke communicatie, sociale vaardigheden, teamwerk en probleemoplossend vermogen;

- in staat zijn om netwerken op te bouwen en te onderhouden en om samen te werken;
- initiatief, flexibiliteit en open voor veranderingen;
- in staat zijn om behoeften van gebruikers te analyseren, om dienstverlening en programma's te plannen, te organiseren en te evalueren;
- ambitie om nieuwe vaardigheden te leren en zich professioneel verder te ontwikkelen.

Daarnaast is het zeer aanbevelenswaardig om ook kennis te hebben van:

- kinderpsychologie en ontwikkeling van kinderen;
- theorievorming over leesontwikkeling en leesbevordering;
- kunstzinnige en culturele ontplooiing;
- literatuur voor kinderen in boeken en verwante media.



# Management en evaluatie

**H**et is belangrijk dat degenen die leidinggeven aan de jeugdafdeling deelnemen aan het planningsproces van de bibliotheek als geheel, om te zorgen voor aandacht en ondersteuning voor de jeugdbibliotheek in de overkoepelende doelstellingen en langetermijnplanningen van de bibliotheek.

Betrouwbare informatie over resultaten is een noodzakelijk instrument voor evaluatie en verbetering.

- Verzamel statistieken met betrekking tot middelen, personeel, dienstverlening, uitleningen, activiteiten etc. om gegevens voor planning aan te leveren, verantwoord handelen te tonen en gefundeerde managementbeslissingen te nemen.
- Meet de resultaten van het personeel op basis van gestandaardiseerde kwalificaties.

# 3

## Jouw bijdrage is nodig!

- Het bestuur van de IFLA Sectie Jeugd- en Jongerenbibliotheekwerk wil graag je medewerking!
- Sluit je aan bij de Sectie, stuur je voorbeelden van “best practices” in om te worden opgenomen bij de informatie van de Sectie op de IFLA website.
- Stuur de informatie naar de voorzitter van het sectiebestuur of de informatiecoördinator om deze te publiceren.

# Meer informatie

**D**eze brochure werd gemaakt door de IFLA Sectie Jeugd- en Jongerenbibliotheekwerk (december 2003).

Als je geïnteresseerd bent in het werk van de Sectie, word dan lid van IFLA en meld je aan voor de Sectie.

Voor meer informatie en bijzonderheden over de Sectie kun je kijken op IFLANET ([www.ifla.org](http://www.ifla.org)). Een gedrukte uitgave van de Richtlijnen kun je opvragen bij de informatiecoördinator.

De Richtlijnen zijn gebaseerd op de concept-tekst ontwikkeld door de Werkgroep van de Sectie en andere medewerkers, die als achtergrondtekst te vinden is op [www.ifla.org/VII/s10/scl.htm](http://www.ifla.org/VII/s10/scl.htm).

De tekeningen in deze Richtlijnen zijn afkomstig van de archieven van de Openbare Bibliotheek Medvescak in Zagreb, Kroatië.

*Vertaling : Marian Koren*





IFLA  
Postbus 95312  
2509 CH Den Haag

tel. 070- 3140884  
fax 070-3834827  
e-mail: [ifla@ifla.org](mailto:ifla@ifla.org)  
[www.ifla.org](http://www.ifla.org)

